

Харенко О.О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент адміністративного і фінансового права*

КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Питання щодо важливості контролю в становленні та розвитку держави було поставлено ще в роботах Дж. Локка та Ш. Монтеск'є в межах класичної теорії поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову. На сьогоднішній день це питання актуальне з точки зору налагодження ефективної діяльності контрольно-наглядових органів держави в частині забезпечення прав і свобод людини і громадянина, гарантування статусу людини як найвищої соціальної цінності чиї законні інтереси і потреби визначають зміст і спрямованість діяльності держави (Лукаш О.Л. Принцип законності та його значення для конституційного розвитку України// Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (26-27 квітня 2007р.). – Острог, 2007. – с.25-27.).

Більшість дослідників погодились із теоретичним виділенням наступних правових форм діяльності держави в особі відповідних органів державної влади, а це: правотворча, правозастосовна та контрольна. Деякі дослідники, зокрема В.О. Серьогін та О.Н. Ярмиш додатково визначають також установчу та інтерпретаційну (Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні/ Журавський В.С., Ярмиш О.Н., Серьогін В.О. – К.: ІнЮре, – 2004. – 672с.). Але важливим є те, що більшість з дослідників (наприклад, Ю. Шемшученко, В. Тацій та інші) погоджуються із необхідністю виділення як самостійного елементу в системі поділу державної влади контрольної влади, пояснюючи це тим, що контрольна діяльність складає зміст функціонування цілого ряду органів державної влади (Бистрик Г.М. Контрольно-наглядова діяльність як форма правової діяльності органів державної влади// Держава і право: юридичні науки. – 2009. – Вип. 46. – с. 115-123).

Слід звернути увагу, що питання визначення понять «контроль» та «нагляд» вирішувалось в наукових працях Д. Бахраха, Ю. Битяка, В. Гарашука, І. Голосніченка, С. Гончарука, В. Горшенєвої, С. Ківалова, В. Колпакова, М. Студенікіної, Ю. Шемшученка та багатьох інших.

Перед науковцями постало питання щодо змістовного навантаження поняття «контроль», а також співвідношення його із поняттям «нагляд». Не дивлячись на диференціацію понять через їх етимологічне походження, слід зазначити, що здебільшого для визначення одного застосовують інше, наприклад, в словниках «нагляд» визначається як «дія за ким-, чим-небудь для контролю, забезпечення порядку», а «контроль» – «це перевірка, облік діяльності кого-, чого-небудь, нагляд за кимось, чимось» (Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка. – М.: ИТИ «Технологии». – 2003. – 944с.). Отже, здебільшого автори отождествлюють ці поняття, хоча така позиція є дискусійною, адже деякі вчені (С. Ківалов, Л. Біла-Тіунова та інші) схильні відрізнити «контроль» та «нагляд», обґрунтовуючи це рядом змістовних ознак.

Серед визначень «контролю» варто навести думку В. Сиренка, який визначав контроль як цілеспрямовану систему всіх соціальних регуляторів (державних і сус-

пільних інститутів, права, моралі тощо)(Сиренко В. Ф. Интересы в системе основных институтов советского государственного управления / Сиренко В. Ф.; отв. ред. Н. И. Козюбра. – К.: Наукова думка, 1982. – 214 с.). М. Студенікіна розуміє контроль як спостереження за відповідністю діяльності підконтрольного об'єкта приписам, отриманим від державних органів або посадових осіб (Советское административное право: Учебник/Подред. В.И. Поповой, М.С. Студеникиной. – М.: Юрид. лит., 1982. – 286 с.). С. Ківалов та Л. Біла-Тіунова визначають контроль як основний спосіб забезпечення законності, змістом якого є спостереження за підконтрольним суб'єктом, аналіз зібраної інформації, прийняття заходів запобігання порушень законності та ін. (Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – 5-е вид., перероб. і доп. – Одеса: Фенікс, 2011. – 400 с.).

Серед інших контрольною діяльністю була наділена також і Державна реєстраційно-служба України, не дивлячись на її основне функціональне призначення – надання адміністративних послуг.

Указом Президента України «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України» № 401/2011 від 6 квітня 2011 року Служба наділяється наступними повноваженнями щодо здійснення контролю: контролює діяльність у сфері державної реєстрації актів цивільного стану; здійснює контроль за діяльністю у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно; здійснює контроль за дотриманням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, вживає визначені законом заходи у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії та ін.; здійснює відповідно до законодавства державний контроль за виконанням виконавчими органами сільських, селищних, міських рад делегованих повноважень з питань легалізації місцевих громадських організацій тощо; контролює діяльність структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту України, що забезпечують реалізацію повноважень Укрдержреєстру; здійснює у межах повноважень разом з відповідними центральними органами виконавчої влади контроль за використанням державних коштів, передбачених для реалізації проєктів, виконання програм, у тому числі міжнародних; забезпечує у межах повноважень реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті Укрдержреєстру та інші.